

Ekstra
Bladet lever endnu

MICHAEL
HOLBEK
JENSEN

miho@eb.dk

en

KARMA

I dag er de fleste enige om, at Dan Turèll var en stor forfatter. Og mange af de fleste er kommet til efter hans død.

Det er selvfølgelig helt i tråd med andre fyrtårne, hvad enten de nu har kæmpet i lyrikens skyttegrave eller på rockens østfronter. De rejste sig, brændte, fik vinger og svævede bort – pekuniært forarmede og skinnende som frostens første engle – men altså: Svævede bort under det almindeligt højrøstede kor af buh-råb.

Sådan gik det også Dan Turèll. Nok var han mere populær end så mange andre i hans metier, men eftertiden har gjort ham større, end han var i levende live, og der er ikke andet at sige til det end: Bedre sent end aldrig.

Verden vender ryggen til. Jeg har altid holdt meget af ryggen.

(Himalaya Hilton, 1991)

Engang var det okay at tale nedsættende om Onkel Danny. Det var, da han begyndte at slå sine slag for almindeligheden. Da han pludselig tog den enlige mor og ismejeridamen i hånden – og lagde armen om luderens og tjenerens og taxichaufføren og specialarbejderen og blotteren og petroleumssælgeren ... altså da han travede op og ned ad Everyday Boulevard og hylkede gasregningen, lyden

Ny dokumentarfilm om Onkel Danny bekræfter, at Dan Turèll bare bliver større og større

af bil-lård-kugler, Linje 3's stoppested på Alhambravej og brevsmækkens daglige klask i entréen, cigaretterne og formiddagspilsneren i kiosken henne om hjørnet og nede i kælderens ... og når han nynnede 'Hvide Måge', 'En aften i Sankt Pauli' og 'Skibet skal sejle i nat' og fortalte om søndag eftermiddage på Mosegårdsvej i Vangede med Gunnar Nu blafrende med Dannebrog i Idrætsparken og transisteren og Gøg & Gokke i Villabyernes Bio.

Onkel Danny var – med Chili Turèlls ord – 'et grænseløst menneske', og netop det grænseløse er et kodeord i vore dages multi-kulturelle kunstforståelse. (Polfoto)

COWBOY rider igen

Vis mig den pladdernakke litt.mag.art.stud.knold, der ramte en mere ægte tone ved at slå på sit hjertes strenge end denne karma cowboy. (Foto: Heine Pedersen)

før jeg smurte den lak på.

Derefter gik det hele strygende. Ugen efter var der et billede af mig i et kendt formiddagsblad, hvor jeg stod sådan her (han lægger de sorte negle op på kinden og smiler), og hvor der nedeunder stod, at jeg var en meget talentfuld forfatter.

Det bliver med filmen mere end klart, hvad der er Dan Turélls virkelige force – nemlig modet til at være den folkelige entertainer. Det er klart, det er en rolle. Om han er blues-shouter i Sølvstjerne, 80'ernes rablende Tribini i tv eller Onkel Danny i sine bøger, it's all part of the same shit.

Hvad han trækker på, er de gamle guder fra The Beat Generation – den rytmiske syndflod af ord, Kerouac'sk beboppende ordlianer parret med Monks synkober og Charlie Parkers amokløb på saxen. Fræk og manieret som Stones og Lou Reed. Og det hele forløst i en slags opdateret Oswald Helmholtz-univers, der bliver Karma Cowboyens foretrukne prærie stort set karrieren og livet ud.

Hvad han trækker på, er de gamle guder fra The Beat Generation – den rytmiske syndflod af ord, Kerouac'sk beboppende ordlianer parret med Monks synkober og Charlie Parkers amokløb på saxen. Fræk og manieret som Stones og Lou Reed. Og det hele forløst i en slags opdateret Oswald Helmholtz-univers, der bliver Karma Cowboyens foretrukne prærie stort set karrieren og livet ud.

Vær venlig mod din orgasme, det vil få den til at komme igen og igen.

(Karma Cowboy, 1974)

Selv da han trækker stikket ud til digtene og i 1981 springer ud som den lokale Raymond Chandler – illustreret i et fantastisk tv-klip, hvor Dannyboy gnægger:

– Nu vil jeg være krimi-

nalforfatter. Jeg vil skrive romaner om folk, der bliver myrdet, og hvem der myrder dem, og hvordan det bliver opklaret. Den første kommer om en måned og hedder 'Mord i Mørket'.

Den flod drak han af i ti år – og vi danskere labber stadig i os. Turélls krimier har solgt i mere end en kvart million eksemplarer.

Jeg ville til enhver tid påtage mig at få alt det ud af Anders And, som en hvilken som helst professor ved Københavns Universitet vil påtage sig at få ud af Shakespeare.

(Onkel Danny i DR-TV, 1976)

Til oktober næste år er det ti år siden, Dan Turéll blev født af sin kræftsygdom, og det er mærkeligt at tænke på, at det allerede er så længe siden.

Men måske føles det heller ikke sådan, fordi han netop bare er blevet større og større. Ikke mindst taktet være de fine bøger om ham, der til stadighed udkommer, og hvor jeg især vil anbefale tegneren og vennen Peder Bundgaard's 'Superdan' fra 1995. Det gælder selvfølgelig også Halfdan E's forrygende og skelsættende arbejde med den gamle mester, der resulterede i cd'erne 'Pas på pengene' og 'Glad i åbningsstunden'.

Men han bliver også større, fordi tiden i dag i den grad er med ham.

Onkel Danny var – med Chilli Turélls ord – 'et grænsløst menneske', og netop det grænsløse er et kodeord i vore dages multikulturelle kunstforståelse, ligesom hans folkelighed er blevet komme-til-faut efter års ørkenvandring på kulturpessimismens vindblæste vidder.

I dag er det helligbrøde at tale nedsettende om Dan Turéll, for han har klarere end nogen formået at sige noget begavet om, hvad det vil sige at være dansk – på godt og ondt – i en grænseløs verden.

Og det er derfor, de fleste synes, at Dan Turéll var en stor forfatter – og ikke bare fordi vi er de fleste, men for fanden, hvor har vi ret!

Lars Movin & Steen Møller Rasmussen: 'Onkel Danny – portræt af en karma cowboy'. Dokumentarfilm. 70 min. Biografpremiere 23. august

fra 'Lærdagshjørnet' i 1979 er guddommeligt.

Her fortæller han om baggrunden for sit bizarre image:

– Hvis man skal have en dansker til at læse en bog, uden at den dansker er syg eller ligger på hospitalet eller på anden måde er handicappet – og absolut ikke kan gå ud i byen og drikke øl, men altså er nødt til at ligge og læse i en bog – så skal der i hvert fald noget tidobelt særligt til, før danskeren gør det.

– Islændinge og irslændere, for dem er sproget og digtningen en meget levende ting, de er sammen med den hver dag i deres normale hverdag. Det er danskerne ikke. Danskerne skal have et incitament, de skal med andre ord have noget lir. En af mine veninder foreslog mig meget klogt, da jeg brokkede mig over det der, at jeg skulle smøre noget sort lak på fingrene. Det ville være nok til at give noget lir, der gjorde, at man blev opmærksom på, at jeg havde skrevet 35 bøger, der var til at læse – for enhver der ellers kunne læse nogenlunde rimeligt dansk. Og det virkede!

– Jeg havde næsten aldrig fået en omtale i en normal dansk avis for mine bøger,

Danny er et ualmindelig fint portræt af manden og digteren, der i hovedparten af sine 47 år bestræbte sig på at gøre livet mindre gråt.

Som når hans mor f.eks. fortæller om den 15-årige Dans første job på lokalavisen i Gentofte. Han skulle lave et interview med forfatteren Soya i anledning af dennes 80-års fødselsdag og kom hjem med 'en lille bimmelin på'. 'Ja, far', sagde Dan: 'Han havde nok regnet med, jeg var lidt ældre, for jeg fik både cognac og cigarer.'

Og filmen afspejler i det hele taget en mand, der gør op med tingene. Med klynkeriet, opblæstheden og de tildelte roller. Tv-klippet

Dengang var han for folkelig for alle modernisterne og kulturradikalerne og pamporne på parnasset. Dengang kaldte de ham Vesterbros Morten Korch, og gu var han da det, men vis mig den pladdernakke litt.mag.art.stud.knold, der ramte en mere ægte tone ved at slå på sit hjertes strenge end denne karma cowboy – der jo ofte i samme åndedrag sang om det svære: Gerry Mulligan, Gregory Corso, Tao og Bela Lugosi.

Skråt op i røven med det hele.

('Manjana', 1973)

Lars Movin og Steen Møller Rasmussens nye dokumentarfilm om Onkel

